

PENCKÓFER JÁNOS

FÉNYFOLYAM

(Folytatás)

A kibeszélhetetlen

1.

Csak a kibeszélhetetlen, édes Istenem, a kibeszélhetetlen – Somogyi Eleonóra szavaival –, az, Amibe nekünk ekkor bele, igen, Szabályosan bele kellett nyomorodnunk, olyan egyedül maradtunk, annyira elhagyatottak lettek. Így érezték, így gondolták, mert csupán a besötétedés, a naplemente, csak Az est polipja, ez a mindenkit magába fojtó, mindent átító valami –: Igazi átok ült tán ránk, merthogy Mi csak ezt láttuk, igen, ők mindenben ezt érezték, s nem, ők ebből nem és nem találtak kiutat. Hiába volt Ez a figyelem-elterelés, a frissen átadott játékszer: gombnyomogatás és színesfény-káprázat, zsalufal, ilyesmi, no, meg persze képernyővarázs a kivetített szép fotókkal, alig akadtak egymáron, akik úgy érezték magukat ebben az újabb veszteglésben, akik úgy érezték, nekik feladatuk, Nekünk teendők van besötétedéssel, naplementével: ezzel a szokatlansággal, ezzel az ukrán esttel, hogyha szabadna ezt így mondaniuk. Az ismeretlenségben és a homályban Magukba roskadt turistákká lettünk, ezek lettek, akik mindenükkel azon vannak, történjen már valami, s csak ennek a Magunkba roskadásnak kivételeképpen éledeztek páran, valóban csak Pár bolond – a Somogyiék s Lengyelék szavával –, Alig páran szenvedtünk a szókeresésünkben, merthogy annyira szerettük volna kimondani, mi történik itt, hogy mi ez, ami önmagához sötétíti azt is, aki nem akarja. Takáts-Kis Zsolt pedig, ahogy meghallott valamit ebből, Neki már csak ez hiányzott, ő ugyanis ekkor, ettől, mint aki álmából felriadva elkezd hangoskodni, úgy ragadta magához a kezdeményezést, mondván, hogy Itt, még itt, a határátzelés utáni veszteglésben tisztáznunk kell valamit, hogy ő most arra hívná fel a kedves utastársak figyelmét: A felelős, az én vagyok, és mulasztásomért, az elmulasztott magyarázatáért ő most nyilvánosan elmarasztalja magát. Mert állítólag nem teljesítette kellőképpen a tanári, Mindenkori kettős tanítói küldetésemet: Jelesül – így mondta: jelesül –, amit ő tud, az csak abban az esetben válhat gazdagságává, ha tovább adja azt, ha más is beavat a gondolataiba. Úgyhogy – Engedjék meg! – hadd pótolja be azt,

amit elmulasztott! Hadd legyen hát olyanformán önző, hogy elmondja, Valóságos felfedezés volt számára, amint meghallotta ezt a szót, amint a buszvezetőjük szájából előugrott szót, a Sürvedést ő Jónéhány perccel ezelőtt meghallotta. Ez még akkor történt, Mikor begurultunk Ide, mögénk, az ukránok vámterületére, és a Kobály Miklós kimondta, hogy Sürvedés, hogy siessenek: Lassan itt a sürvedés, de senki, Még a füle botját se mozdította meg, ami azért mégis érthető, az ő számára legalábbis: elfogadható, hisz az a fotó, az a döbbenetes Kupolajáró Madár nyoma – ha nem jól mondja, javítsa ki Szilvia nyugodtan –, az a fotó, amely még az ukrán vámosoknál is komolyabb meglepetést okozott, ez elterelte Mindnyájunk figyelmét, és hát ezért nem figyeltek fel a sürvedésre, nem készültek föl erre az estre. Bizonyára szégyen, de bevallja, hogy ő belenémult, azaz: belebénult, egész egyszerűen mindenestül belebénult abba a látványba, ráadásul megtévedt még abban is, hogy mindazt, amit érzett-gondolt, ő a fotónak tudta be egyedül, pedig e kettő, márminthogy a fotó s ez az ukrán este – Így mondom most én is –, egyáltalán nem választható külön. Csupán egy szó a sürvedés, de mégis milyen megnyugtató, hogy legalább ennyi van, amivel el lehet indulni ebben a Most mindnyájunkra rátelepedő sötétben, persze ezt csak úgy, csak jelképesen érti, nem azt mondja, hogy mindenki menjen bátran, barátkozzon azokkal az emberekkel, akik ott várakoznak ebben a sürvedésben, nem, ő úgy gondolja, hiszi, Ahol élnek a szavak – és itt mondhatna akár Igét is –, ahol igenis van mit maguk elé tenniük az embereknek, kimondaniuk a szót s ezáltal Önmagukhoz méltó teret nyitniuk, hát Akkor ott az utat nem tévesztjük el, ám azt is tudja, ez még nem magyarázza meg mindazt, ami most a Magyar Nova Futurával történik, mert Nem tudhatjuk mivel állunk szemben, minek lettünk mi a játékszerei, hogy miért mutatkozik azon a fotón a Kupolajáró Madár – ahogyan Szilvia azt elnevezte.

Szent Isten, hát ilyen nincsen, hát ez rémisztget, ez riogat, ez Tényleg megbuggyant, hogy ez a Takáts-Kis már megint mit nem zagyvál össze, mit mivel nem kapcsol egybe, még a végén Sunyónak, a kopasznak lesz igaza: Ez szómenést kapott, ez Be van nyomva rendesen, hát jobb, ha elsepernek innen, Inkább menjünk innen, jobb, ha megkeresik azt a nyilvánosat, azt a kinti végét, mert Miki már ott, a senki földjén akkorákat mordult, hogy sokuknak végleg odalett a kedve az ő bentijét használni, ezt a futurásos agyonillatosítottat. Aztán meg ha visszajönnek, Hogyha visszajövünk és Icuka megint előveszi azt a tüzes papramorgót – Hadd örüljön Kálmán is! –, akkor majd ő, a Somogyiné, ő is hozzátenne valamit ehhez a sürvedéshez, hisz Icuka tudja jól, hogy ők a Kálmánnal – ezt

gondolhatja! – valamivel közelebből ismerik A tárgyat, minthogy innen, erről a vidékről származtak el, akár ez a sűrűedés, mit előszeretettel ukrán estnek mondott valaki, ez a kaptos Takáts-Kis meg tódította. Csak hát lépjenek ki már ebből a szóáradatból, ennek a tanár-félének a különködéséből: Hablatyolásából, mert ha nem, hát mindjárt Megmondom a magamét ennek az Okostóbiásnak, megmondja még akkor is, ha tanár avagy nem tanár, Ha felhergelnek, Icukám, én akkor rúgok-vágok, mert ő akkor nem lát, nem hall, nem érdekli semmi.

Igenám, de hogyha visszagondolnak, hát inkább azt a morgást, azt, hogy Összepsziszták a futurásos agyonillatosítottat, mégis csak azt kellett volna választaniuk, hiszen az, ami odakinn fogadta őket, hát az sokkal nyomasztóbb volt, mint a benti Miki-féle morgás, valamint a benti kacifántoskodó tanár-magyarázat, magyarázkodás: a hablaty – együttvéve. Mert amint kiértek, ahogy ott, a busztól elléptek, hát olyasmivel találkoztak, amit azóta sem tudnak elfelejteni. Elég ha ők is egy poliphoz, egész pontosan: egy polipkarhoz hasonlítják, ami körbefogta őket, hiszen olyan volt valóban: egyetlenegy besürvedt, egy mozgó sötétség meg idegenség, mint egy valódi polipkar, amely egészen magához szorította, és méghozzá hirtelen tette ezt, úgyhogy szinte mellbevágta őket. Olyasmivel találkoztak, amire Mi nem tehetünk semmiféle kacifántot, nem csűrjük-csavarjuk, amiként azt Takáts-Kis teszi az állítólagos tanári elmélkedésében, bizonyítgatásában, de mégis legalább annyira élethez kötött, vagy amint Fiataljaink mondanák legalább olyan ütős, azazhogy megrendítő, igen, az volt: megrendítő s megindító, amit láttak ott, a busz körül, vagy hivatalosdabban: ott, a nemzetközi határátkelőnél. Tudniillik egészen beléjük, Belénk hasított, amint – Na, jó, legyen –, amint a sűrűedésből kimozdultak, valósággal mellbe vágta őket, ahogy körbefogták kettejüket, ahogy néhány lépés után körbeállták őket a gyerekek, azok a bizonyos kéregető pulyák – Amint errefelé nevezik a gyerkőcöket –, hogy aztán már soha többé ne legyen felejthető a döbbentes kórus hangja. Hogy hát Tessenek mán adni pár forintot, nénikék, Egy pár forintot tessenek mán adni, kenyérre kén', Nem ettünk máma, Semmit se ettünk máma még, Hát tessenek mán kiségetni, egy kicsit segétni, Nénikék, hát tessenek mán egy kicsit, A Jó Isten megáldja magokat, Egy száz forintot tessenek mán adni nekünk, nénikék, Nem ettünk máma semmit, Ó, hát tessenek mán adni, nincs minékünk enniavalónk, Tessenek mán kiségetni, a Jó Isten megsegéti magokat. De hogy ez mennyire közelről szól, hogy hát a gyerektettek valósága milyen volt abban az estben, Arra viszagondolni is rossz –: csak nehogy rájuk süssék már a bélyeget, hogy ők a gyerekektől undorodtak,

mert az egész egyszerűen nem lenne igaz. Ők nem undorodtak a koszos, összemaszatolt kezektől, arcoktól, a koszos tenyérkéktől, és az egész koszos erőszakosságtól, nem állítják, hogy cigányok lettek volna, de még most is, azóta is itt Visszhangzik bennünk a kántálók hangja, Az a belénk sürvedt lelkifurdalás, vagy micsoda.

Na de a Molnár Márk s a Korsunovszki Valentin élménye, kintléte, a két fiú sötét-élménye sem kevésbé döbbenetes – ütős? –, magyarázták –, mint a Nénikéké, Bocs, Ezer bocsánat: Arankáé és az Icukáé, vagy a nyomukban kirajzottak közül a Bernadetté, Ivetté meg Krisztináé, akiket a pénzváltók álltak körül a vécebejáratnál, hogy hát Tessék, itt a dolcsi, jevro, hrivnya, forint, Mit váltasz csajocskák, Mink a mindenféle pénzzel dovhozunk, és fú, De mennyire nagyon is nőnek érezhették volna magukat a lányok ezektől a szemektől és mosolyoktól, hogyha mondjuk valahol: egy bár bejáratánál esik meg velük ez, ámde így aztán, amint azt később nevetgélve mondták: Pisi, pasi oda vagy ide, azonnal, Máris kiabálni kezdünk, hogy Indul a busz, Már elindult a busz – és futás a színektől pompázatos ablakok felé. No, ehhez, bizony ehhez hasonlít a Molnár Márk s a Korsunovszki Valentin élménye, hiszen ehhez foghatóan álltak körül őket is egy pillanat alatt, hogy alig győzték kapkodni a fejüket. Csak ők egyszerre féltek is, mint Bernadették, és egyszerre nyomaszotta is őket valami, ahogy Arankát és Icukát, egyszóval: Nagy élmény volt az a néhány csencselő, vagy kicsoda, akik egyszerre lerohanták őket. Egész pontosan: a háttér volt ijesztő, vagyis az az egész, minden, az, amint egy egész férfisor bámulta őket, az a Kábé húsz férfiből összeverődött csoport, a férfiak, akik ugyancsak ott vesztegeltek, álltak a kocsisorban, várakoztak egymás mellett, egymás kocsijának dőlve, s Vigyorogva figyelték, hogy mit kezdenek azokkal, hogy ők most ketten mit kezdenek azokkal, akik Barátkozásból körbefogtak minket, s azon nyomban rákérdeztek, Mi van, hoztatok? Hogy Úgy legyen, mint máskor, Leadjátok, vagy valami gáz volt? Azt beszélük, lekapsoltak valakit azok a szemetek, vagy Ti a Viktorékhoz tartoztok – és itt hirtelen megijedtek, elbizonytalanodtak, majd intettek valakinek, miközben egyik társuk Kobály Miklósrá mutatott – Megvakultál, nem látod, hogy ez a Viktoréké –, s ezzel összezavarodott minden. Egyesek a buszból azt figyelték – Szinte megijedtünk, mikor észrevettük –, azt figyelték, amint Őrült sebességgel merész előzésbe fog Valami fehér Mercedes-féle, Mint aki Rally-versenyen érzi magát, egy tócsába bele, A veszett úgy behajtott az egyik tócsába, hogy teljesen, az teljesen felcsapta Kobály Miklóst: elől az egész nadrágja elázott, el az ellenzője, ott, a slicce körül minden tocsogott. A legtöbbben Mind azt

figyeltük, miért engedik tovább az útrendészetiek, miért elég ennek a kocsinak csak egy kicsit lelassítania, s máris a vám területén van, míg a többieket, a kocsisort nem engedik előre haladni. Vagyis éppen elindulni készült az is: mert a sofőrök pattantak, szaladvást ki-ki a maga járgányához sietett, amitől szétfoszlott a várakozás, ez az egész feszültség, a minden. Felszívódtak ezek is, azok is, amazok is, de valami mégis megmaradt: valami Súly és félelem ott legbelül – Hát mi a Viktoré vagyunk? –, valami árny a gondolatokon, az ember lelkén, ezen A különös sötét ukrán tájon, félhomályos útkezdeten, amely minden ígéret szerint hamarost őket Európa középehez, igen, Európa földrajzi közepe felé fogja elvezetni, Csak már megmozdulnánk, elindulnánk végre-valahára.

2.

A világosság a sötétségben fénylik – kezdte Korsunovszki Valentin lazán –, De a sötétség nem fogadta be azt, tette hozzá Molnár Márk, és aki nézte őket egy narancsban fürdő ablakból, ki látta szájmozgásukat, az bármit, szinte bármit elképzelt volna, csak azt nem, hogy ezek itt János szavait idézik, hogy ezek Egy pár perc múlva János evangéliumával fognak majd neki előhozakodni. Krisztina – mert Én ültem ott, a narancsban – ebben akkor is kételkedett, még akkor sem hitt a fülének, Mikor Korsunovszki Valentin és Molnár Márk odajött mellé, ám Egy szóval sem hozták fel azt a megbotlósos idéetlenkedést, a hazugságot, hogy a Somogyi-papa, az figyelte őt – Fogalmam sincs, honnan szedek elő időnként ilyesmit! – szóval: mikor rákérdezett erre, mármint hogy a szájmozgásra, és a fiúk elmondták neki, hogy mindazt, amit ő a narancsáradatból kifelé tekintve épp az imént látott, azt a néma szájmozgást, hát Azt mi senkinek se szántuk, hogy ők nem a Krisztinához szóltak, az csupán egy idézet volt, és most ugye, azt hiszi a Krisztina, hogy Begolyóztunk. Mit mondhatna, tényleg gyanakvással nézte őket, Tényleg azt hittem, hogy begolyóztak, amikor a fiúk egymást ki-kiegészítve próbálták meg elmagyarázni neki, hogy tisztában vannak ők azzal, mit jelentenek e sorok, kire s mire vonatkoznak elsősorban, de valahogy úgy érezték, Megvilágíthatják ezt a különös sötétet, ezt a mindent magához szorító sürvedést is – Legyünk tanulékonyak. Azonban ez se, Ez a képtelenség se, hogy Ezek ketten meg a János evangéliuma, nem, még ez se ébresztette rá – Vagy éppen ezért nem fogtam fel mindjárt! –, hogy esetleg nem barátkozásból álltak meg mellette, hogy a fiúk nem Csak úgy jöttek oda, egyszóval: meg se fordult a fejében, hogy hát valójában kényszerűségből beszélnek Mindenfélét, pedig egész egyszerűen csak a saját helyükre kívánnak visszaülni, Azért időznek mellettem, s ez a magyarázkodás bizony a zavarukat leplezi. Akkor

meg, amikor mégis szóltak, hogy a helyük, ez az ő helyük, Már boc, de Visszaülnénk a helyünkre, s ő is észrevette magát, akkor mindannyian Mikről kezdtek el hirtelen beszélni. Azaz: nem is beszélni, de ordítozni: Kiabáltak, nevetgéltek, hangoskodtak, hogy hát Ez aztán egy ember: ott áll a busz jobb oldalán, ott, az árokszélen, onnan utasítgat mindenkit, hogy Befelé a buszba, mindenki siessen vissza a helyére, miközben Csak fogta, s lerántotta magáról a nadrágját – ahogyan azt a pufók Dodi, azaz Stéfán Györgyi mondta –: Lerántotta magáról a tökre elázott nadrágját, és a szél meg csak úgy fújja a gatyáját. Úgyhogy Krisztina még mormogott Valamit narancsáradatról, tévedésről, olyasmit, hogy így találta, ő is csak most került vissza, Most a percen huppantam ide, azt hittem, hogy a kabin mögötti szabad ülés ez, Valamit elnéztem, Elbambultam, hát Ezek az ukrán srácok nagyon rámenősek odakint: Hát boc, valahogy eltévedtem – de akkor már megint másra: mindenki a Kovácslivi nyomulására, a tülekedésre figyelt.

Őket is majdnem elsodorta. Láta, érezte, hogy ezt teszi ezzel a két furcsa alakkal s Krisztinával, ám Egy picit, csak egy Ici-picit szégyelltem magam. Akkor már megvolt benne az a valami, abban az igyekvésében már ott volt a leküzdhetetlen vágy, hogy közelebb kerüljön A sumákoláshoz, ahhoz, amit nem is olyan sok idő múlva már nagybetűs titokként emlegetett önmagában. És meglehet, hogy Korsunovszki Valentin, a Molnár Márk és Krisztina éppen a lökdösődő csörtetése miatt állt A heccelők közé, a Kovácslivit fikázók közé – ahogyan Cseri mondta. Nem sokáig tartott ez, de mégis Benne voltak, hogy hát ugyan mondja már meg Kovácslivi, miféle izgalom hajtotta és kergette őt kifelé a buszból, hogy akkora lendülettel röpült ő erre a Miki-féle Vetkőzéses nagy bemutatóra. Aki pedig azt is látta, mikor ért oda, akinek arra is volt szeme, hogy meglássa, Kovácslivi éppen jókor került ennek közelébe – Naná, hogy a Nagyáki járt elől ebben! – elindított egy kis – Hogy is mondta Szedlákovics? – Undorító szóbeszédet az ő érdeklődéséről. Mert hát egyáltalán nem volt nehéz összefüggést találni az igyekvése: Korsunovszkit, Molnárt, Krisztinát elsodró lendülete, valamint a kinti kikerekedett szeme, a bámulása között, egyáltalán nem volt nehéz összekötni, ami úgyis összetartozik. Sőt később ő maga is, Kovács Livia is hasonlóképp látta magát, Most is érzem, amint megtorpanok, amint megáll, és a szemét sehogyan sem tudja félrevonni arról az izgalmas helyről, ahol pompázatos színhomályban – Már ha lehet ezt így mondani, hogy színhomályban – ott áll Kobály Miklós: a fenekét kissé hátrafelé dűdöríti: kezében elázott gatyája – igen, a Miklós, A mi buszsofőrünk azzal mutogat, hogy Tűnjenek innen a franchba, vállán meg fityeg a tiszta, ott fityeg a száraz alsó.

Aztán a buszablakokból a különféle színű fény, hogy miként vetett avagy nem vetett árnyékot, mi tűnt fel, és minek tűnt fel ágyéka körül, ő nem tudta azt megfigyelni, habár nézte. Hallgatott is, lapított is, cserfelt is, amikor újra s újra nekimentek: mondja már meg, Valóban olyan nagy bottal jár ez a kis tömzsi ember, hogy Valóban olyan szerszáma van a Mikinek, Tényleg olyan nagy a gyíkja, ahogy az a suttogásban terjed, meg Ahogy a buszablakból kivehető volt, Különben pedig: futótűzként szaladt végig ez a hír. Na, mondja már meg, meséljen, hiszen ő közel volt, ő nem az ablaküvegen keresztül, hanem Élesben láthatta, meg hát ezért volt a sietése is, Hát nem, na, mondja már, na, ne tegye magát! Hallgatott is, lapított is, néha megpróbálta elütni, maga se tudta, mi történt és hogy történt, hogy mit milyennek érzékelt, hogy látta-e ő egyáltalán azt, amiért annyira sietett kifelé a buszból. Igen, maga se tudta már, látta-e ő egyáltalán Miki levetett nadrágját, hogy hát az a Sötétlő kupac, A rongycsomó az utazótáskák közé szorulva, valóban az övé volt-e, vagy csak valamilyen árnyék sejtette magát a mélyben. Hallgatott, csak lapított, és maga se tudta, hogy örülne-e vajon annak, ha most rögtön, ha már néhány perc után senki se cikizné a pirulását. Arra gondolt, Vajon igazi lehetett az a tűz, mely rálobbant arcára, hiszen különös érzelmek kavarohtak benne, hogyha Dodi s Szilvi elhiszi neki. Mert akkor neki mindenről a Miki nadrágjában lapuló papír jutott eszébe, még abban a színhomályos izgalomban is a buszsofőrjük nadrágjának hátsó zsebét látta, vagyis hát az abban lévő lista jelent meg előtte, s persze, Nem tagadom, Az is, igen, Az is, nem tagadja, Az is érdekelte. De azért csak higgyék el, a mozdulat az, ami most se hagyja nyugton – nem tudja, hogy megfigyelték-e, miképpen történt, hogyan történt abban a leálló sávban még a határ előtt, amikor a Miki bűvészkedett, hogy így mondja: Bűvészkedett a listával. Igen-igen: arra a lezserül – lezsernyésen? – előjött, és máris, nyomban szertefoszlott mozdulatra gondol, ahogy Kobály Miklós kihúzza a csoportvezetőjük, Szabadi Zsuzsa kezéből azt az utaslistát, és egy másikat, egy újat ad oda neki, hogy Ez a jó, ez nem jó; és az újabb fűrgé kézmozgásra gondol, amint összehajtja azt a magához vett régít: kétrét, négyrét, és a farzsebébe tolja: ami nem látható, nem valóság – gondolhatta –, arról kell beszélni, ami látszik.

Nincs, Szilviának nincs kétsége. Ezek összetartoznak, naná, hogy össze. Őt ugyan – mint mondta volt – a Miki nem veri át, neki hiába játsza a Sármos fiúkát avval a homlokába hulló hajjal, ó, azzal a nagyon Magazinós félmosollyal, nem, ő úgy gondolja: Ez a Miki ezt a Szilviát aligha tudná megvezetni. Kisfiú, higgyék csak el neki, hogy kicsi fiú, és ezt

akkor is meg későbbben is így gondolta, meg hát Csigalélek, csigagerinc. S Kovács Líviában ekkor éppen ez a két szó tolokodott elő, úgyhogy ezekben a percekben, a pirulása-pörölése utáni lecsengő hangulatban látta is a korábbi Szilvia fejtartását, amint megfellebbezhetetlennek gondolja a megállapítását, ezt a két szót, s nézte, nézte a mostani arcát, nézte, hátha észébe villanhat, mi az, amit eltakar. Mert azt nem akarta elhinni, hogy ez az Ezek Szilviánál csupán két emberre értendő, hogy ez a szó, az Ezek csupán Mikire és Szabadi Zsuzsára áll, azt nem akarta elhinni, hogy eseményekre, dolgokra nem vonatkozik, de aztán mégis kénytelen volt ennyiben maradni. Arra még, utolsó képként arra emlékszik, hogy felidézi azt az odabökést, felidézi Szilviának azt a fejmozdulatát, ahogyan orrát-állát kissé megemelintve csak odabök a sofőrülés meg a csoportvezető helye felé, amikor kimondja az Ezeket, s aztán már nem volt semmire se ideje, úgy érti, semmi ilyenféle gondolatboncolgatásra, felidézgetésre. Mert ekkor már a társaság valahogy túltette magát az első elcsendesedésén, megszeppenésén, elárulásán, túl a Kupolajáró Madáron és az első ukrán benyomásain, és nem tűrte tovább, hogy állnak, hogy mióta már csak vesztegelnek, nem haladnak, semmi olyasféle dolog nem történik, amit vártak, amire ők befizettek, Hiszen ez egy turistaút, Ennek a kirándulásnak ez az első napja, nem?

Ezért aztán Tunyogi Alberthez, legtöbben a Tunyogihoz csatlakoztak, mondván, hogy a balesetnél Az a hirtelen jött megállás-kirajzás elfogadható és érthető, meg hát a második is, abban a leálló sávban az az eligazító kis röpgyűlés meg Koponyaszámlálás szintén hagyján, de hogy előbb itt a senki földjén miért kellett, most meg Itt, ebben az ukrán estben miért kell nekik órákig várakozniuk, Hát ez most már tényleg sok, Ez már valóban felháborító. A végén még ennek a furcsa tanár embernek lesz igaza, hogy be fog itt mindenki sűrvedni a maga félelmébe, felfalja őket az ukrán este, besűrvednek, s ez lesz az ő utolsó kirándulásuk, hogyha nem tesznek már végre valamit – és így hangoskodott a Tunyogi úr mellett egy egész kis csapatocska, és ahogy azt később bevallották: maguk sem tudták már, mit beszélnek, ugyanis ők azt vették észre magukon, hogy ezt a bizonyos tanár embert, ezt a Takáts-Kis Zsolt urat utánozzák, olyan hévvel sűrgették a haladást. De jellemző, hogy csak a hevület, a rámenősség volt az, Ami átragadt miránk, az abban megjelenő gondolat a gyengeségről, korántsem fogant meg bennük, nem, ők egyáltalán nem a béketűrést, belenyugvást hirdették meg ekkor, hanem ennek épp az ellenkezőjét, hogy Vívjuk ki az igazunkat, Adjunk hangot elégedetlenségünknek, hiszen miféle eljárás az, hogy Kobály Miklós, Szabadi Zsuzsa meg az a nagyon

Puccos, nagyon Kikent-kifent nő már lassan félórája Magyaráztatnak egymásnak, Dumálnak, ők pedig – ahogy Cseri mondta – szívják ezt a sűrvedést, e Hülye szerdai napot. Hát miféle dolog ez, mondogatták, és a düh valóban vakká tesz mindenkit, süketté, mert hogyha nem így lenne, akkor bizonyára felfigyeltek volna arra, hogy a körülöttük, hogy a Miki, Zsuzsa és a Puccos nő körött tipegő, odasomfordáló Szedlákovics Tamás szerint Na, ha tízszer nem, hát akkor egyszer sem emlegettek valami Viktort, meg valami Nándort és Attilát, és Ha százszor nem, hát akkor egyszer sem hangzott el köztük az, hogy Hál' Istennek minden rendben, mindent kivédtek, Viktor szerint is minden helyrezökkenhető, úgy haladjon minden, ahogy eltervezték, semmi pánik, semmi kapkodás, senki sem sérült meg, a kocsik megjavíthatók, Még idejében értesültünk mindenről, mindenki tegye azt, amire vállalkozott – szóval: hogyha nem lettek volna ők ekkor süketek és vakok, akkor erre, Szedlákovics híreire, megszerzett kis információira ők mindenképpen felfigyelnek. De hát lázadók voltak ők ekkor, nem figyelhettek e híradásra, meg hát amúgy sem értették volna, hiszen kizárólag azt fújták, na, Szép kis kirándulás, azt fújták még akkor is, amikor Szedlákovics Tamás Ezekről a kihallgatott dolgokról megpróbált beszámolni, tudniillik azt hitték: a hangoskodásuk, e láthatóvá tett nyugtalanságuk fog itt rendet teremteni, ezért aztán, mikor megnyugodva, mikor Kobály Miklós és Szabadi Zsuzsa bocsánatkéréssel jöttek vissza, ők leginkább azzal kezdtek foglalkozni, amit láttak, amivel a Zsuzsa és a Miki megnyugtatta őket. S nem azért, de volt is mit nézniük, hallgatniuk, hiszen már amikor bemutatták ezt a figyelemre méltó hölgyet, hogy hát akkor Engedjék meg, hogyha megengedik, akkor bemutatnák dr. Pekárcsik Erikát, ő a Tsikeri és Tsa nevű turistairoda vezetője, ő A mi igazi főnökünk és vendéglátunk, mikor mindenféle szépet s jót elmondtak róla, Úgy éreztük, most ezennel akkor vége Minden szivatásnak, hogy most akkor Tényleg megkezdődik a kirándulás, Beindul végre, amire ők befizettek ennek a bizonyos cégnek. Ja, és Majd' elfelejtettük – húzták elő Balogh Bélát, aki negyedikként hozzájuk csapódott, vagyis: amikor már túl voltak a nagy tanácskozáson, maguk közé vették –, hadd mutassák be a Balogh Bélát, aki helyi, idevaló, itt született turistavezető, tehát mindenben tud segíteni, s akkor hadd jelentsék be, hogy Most, e perctől kezdve Benne vagyunk a valódi kirándulásunkban –: Indulás, igenis Itt az idő, Indulás, előre!

3.

Itt a kezdet! Innen indítsa, ha elindítja egyszer valaki e kirándulás eseményosrát, A mi történetünket – mondták többen –, mert ami idáig

megegett velük, amit idáig megtapasztalhattak, az csak Olyan előjáték-féleségnek tekinthető –: itt az ő igazi kezdetük, ebben Az elcsendesedésben keresendő. Nagyon sokan gondolják így, például a Kozma Tivadar ezt Legalább egy féltucatszor hangsúlyozta, az a Kozma Tivadar, akiről Sunyó sokáig azt hitte Ez is hibás, mint a Takáts-Kis Zsolt, avagy Ez is totál be van nyomva, Azért hegyel sötét szemüvegben ott, a jobb oldali hátsó részben, akár a haverja, párja, az a Pflumm Gábor nevű úr, ámde ekkor –, amint valamennyien – a Kozma Tivadar is hallgatott, mert ekkor Valahogyan tényleg minden elcsendesett, mindenki befelé kezdett figyelni. Így volt: Mindannyiunk szavát mintha visszaparancsolta volna valami, és aztán kinek-kinek ezt Az elkülöníthető saját csendjét mintha egybefogta volna ez a valami – ami a sötétségben lakozik? – egészen Úgy szállt vissza a fejünkre. Vagy más szavakkal mondva, ahogy Molnár Márk és Korsunovszki Valentin szólt erről a Kis eseményről: megéreztek, Nem vagyunk igazi urai a szavainknak, beszédünknek, úgy Pislogtunk azokban a pillanatokban, igenis úgy figyeltek ők ebben a különös kis csendben, amint Takáts-Kis Zsolt megjegyezte: Úgy figyeltünk, hogy tán meg is értettük: az ember fia sose higgye, hogy a szavaival bármikor és bármit megtehet, és sose higgye, hogy azokat csupán ő, az ember fia élteti, formálja, alakítja.

Jól van, Itt a kezdet, így indult a tényleges, A kárpátaljai kirándulásunk, Úgy könyveltük el, hogy Itt a kezdet, ugyanis a Magyar Nova Futura, az MNF – O díszítésű, ez az MNF betűjelű és 482-es számozású, forgalmi rendszámú busz most végre valóban megmozdult, most már végre valóban elindult, méghozzá a megfelelő, a kitervelt úton. Ekkor, itt, a kétezerharmadik évben, egész pontosan október huszonkilencedikén, egy Ilyen szélfúvásos, esős szerdai napon, ezen a szerda korastén, itt, a magyar-ukrán határátkelővel a háta mögött megette első métereit, full extrástól, mindenestől, még ha aprócskákat döccenve is, de most végre valóban elindult ez a busz, és lassan – hiába a döccenések – szép csendesen beleduruzsolta őket, valamennyiüket bevezette ebbe a sötétbe, tájba, földbe, levegőbe, országba, vidékbe – de hát mit is mondhatnának, amikor ők befelé figyeltek, Ekkor mi már nem tudtunk, és nem is kívántunk hangosan szólni, Olyan jó volt így ellenni, hiszen Úgyis mindig minden kiderül, hisz előbb-utóbb úgyis minden a helyére zökken.

Kezdet is meg haladás is tehát, igen, ez a kettő, de a legeslegfontosabb az, hogy Boldog csend lett egy rövidke pillanatig, Boldog csend lett bennünk s körülöttünk. Kétségkívül Jó lett volna megmaradni ebben, elidőzni kicsit Így a semmiben, de hát – ahogy az lenni szokott! – Mindjárt

ott, a felismerés pillanataiban hirtelen valami olyasféle érzésük lett, Mint mikor az embert figyelik, és ettől Összezavarodtunk, ettől ők már el is veszítették az örömeiket, Ezt a boldog csendet. Forgolódni kezdtek, Hátha nem igaz, meg Hátha képzelődünk, ám hiába nem találtak egyetlenegy leskelődő szempárt sem, hiába nem fedezték fel, hogy Bekamerázták a Magyar Nova Futuránkat, a nyugalomuk, Hát az bizony nem hogy nem tért vissza, hanem ez a Megfigyeltek vagyunk, ez az idegesítő, zavaró érzés mintha fokozódott volna Amint egymást is figyelni kezdtük. Viszont Szedlákovics szavaival: Kész szerencse, hogy a Tunyogi úr, Ez a kikentkifent úriember nem nagyon tudta leplezni érzéseit, így aztán akinek megakadt a szeme rajta, aki észrevette mekkora nagy Odafigyeléssel, érdeklődéssel és izgalommal les valamit, az az ember előbb-utóbb rájött, hogy itt nem a Megfigyeltek vagyunk érzése áradt szét, szerte a buszunkban, hanem sokkal inkább az, hogy Zavarban vagyunk, hogy őket: elcsendesedésüket és nyugalomukat megzavarta valami –: Tunyogi olyan izgalommal nézett előre, a sofőrülés környékére, mint ahogyan például Az iskolás fiúk lesnek be nagy titokban egy-egy hálószoablakon, ha onnan halk és finom nyögdécseléseket lehet hallani – motyogta Szedlákovics –, igen, olyan érdeklődés kerítette hatalmába ezt az úriembert. Röpködtek hát ide-oda a tekintetek, és egyáltalán nem volt nehéz megállapítani, hogy a figyelem, az korántsem a Balogh Bélának szól, aki ott állt Kovácsliviék és Lengyelék ülése mellett – ahogy Icuka azt megjegyezte: Férfiember aligha kaphat egy Tunyogitól ekkora figyelmet! –, nem, nem, Korántsem a Balogh Béla kapott ekkora figyelmet, mindhiába látszott: A mi idegenvezetőnk szólni készülődik, nem, az érdeklődést Itt, most az váltotta ki, amit Tunyogi Albert Balogh Béla mögött nézett, amit Ott, a sofőrülés mellett Matarászó igazgatóasszony, ez a dr. Pekárcsik Erika tett. Vagy ha már egész pontosan kellene megállapítani, Mit nézett olyan nagy áhítattal ez a Tunyogi, hát akkor Azt mondanánk legtöbben: A Pekárcsikot nézte: Gömbölyded fenekén a feszülő miniszoknyát, Erős combját, De még hozzá úgy, hogy Nem is nézte, hanem bámulta, egészen Elhomályosult szemekkel Simogatta, Vagy az Isten tudja, mit csinált – de Mi már ekkor nem őt néztük, nem, ekkor már nagyon sokan Erikát figyelték. Amint Fekete kosztümén mindenütt a fehér szegélyek mozogtak, és – Aranka szavával – ahogy a Fehér garbószerűségén zsinogtek a fekete szegélyek – merthogy közben levette kosztümkabátkáját –, hát az tényleg látványos volt –: Ekkor vettük észre, milyen nagyon megtervezett, Kitalált ruhában van az igazgatóasszony, milyen érdekes kis kosztümben, mely egyszerre volt meleg – puha, vastag

anyaga mutatta –, s egyszerre volt lenge is, mert miniszoknyája Sehogyse tőle, őszre emlékeztetett, de sokkal inkább Valamilyen vérpezsdítőbb évszakra – ahogyan Tunyogi azt mondta. Amikor meg még nagyobb teret foglalt el magának az igazgatóasszony – Elnézést is kért a Szilviától, Kovács Líviától: Bocs, de hátat fordítok kicsit, ezt nem lehet másképpen előkészíteni –, amikor még hajladozott is, hát Tunyogi Ahogyan nézte ezt az asszonyt, Szilvia szerint Egészen undorító volt a vénember, de valahogyan mégse csatlakoztak hozzá: Szilviához mások, nem, mert sokkal inkább mindenki azt nézte, hogy a sötétszürke féligvastag – így mondta Ivett, Skirecki Margit lánya –, féligvastag harisnyanadrágján, Ott, a bokájánál mi is az a Kicsike kis fehér színű jelzés, az az ismerős jel – Hoppá, megvan, hát a Magyar Nova Futurán is megtalálható –, a **Q**, no akkor már valóban Valamiféle kerekesség-érzés, vagy micsoda suhant keresztül Jó buszunkon, s ugyanakkor Megint összezavarodott minden. Semmi sem úgy alakult, ahogyan várható volt, tudniillik arra sem maradt idejük azoknak, akik a Tunyogihoz tartoztak, hogy rendesen végigvegyék, Mennyire izgalmas arányaiban ez a Pekárcsik Erika: Nem, egyáltalában nem szabályos, hanem Sokkal inkább szabálytalan, ám az egymáshoz arányló Picit görbe orr, egy Picit vastagabb ajak, egy Picit domborúbb fenék, egy Picit hosszabb láb, szóval ezek a Picit dúsabb, picit másabb testrészek valami Szédületesen izgalmas nőt mutattak –: Tessék – mondta Tunyogi úr –, itt a zavar oka, hogyha őt kérdezi valaki erről a néhány pillanatról, amely Valamennyiünket megérintett, így vagy úgy, de érezték a jelenlétét. Mindemellett jó, hogy nem állította, csak sejtette egy későbbi órában, hogy ebben a nőben ő valamiféle szimbólumot is megérezett, jó, hogy nem állította ezt erőteljesen, mert senki se hitt volna neki, Hiszen láttunk, Albert bátyánk: fekete-fehéren látták, mi ült ki az arcára, hogy mivel csendesedett el, csitult el, nyugodott meg, mikor lassan megint helyreállt a rend, Lehült a vér – ahogyan Cseri mondta –, amint újra Jó volt kicsit ellenni magunknak –: Tunyogi is, más is kicsit félve – azzal, amilyen félelmet kelt az emberben az ismeretlen –, olyan félelemmel figyeltek tovább, és várták – Dehogy gondoltak ők szimbólummal, ilyesmivel! –, csak figyeltek tovább, várták, mi történik velük, Mit hoznak a következő percek, ugyanakkor Lassacsckán, de mégis mosoly ült ki valamennyiük arcára.